

Tikko Liziņa bij aizbraukusi uz Jelgavu mācība, Annele nebeidza domāt un minēt: Redzēa gan, vai tēvs-māte brauks pie Liziņas ciema, vai ne; vai ņems mani arī līdz, vai ne? Solīt ~~xxx~~ bija solīts, ka atmaksa par noietajam ganu dienam. Bet par to nevarēja vēl būt drošs, ka arī izpildīs. Cik reiz tāds solījums lielajiem tika aizmirsies un neatminams vairs uz visiem laikiem. Visdrošāki bij ar tiem solījumiem, kurus izpildīja tūlīt uz pēdām. Bet tādi bij reti.

Kaut kādas cerības jau nu gan bij. Liziņai vajadzēja pēc garākiem starpbrīžiem piegādāt partiku. Tēvs ar mati šād tad runāja par Jelgavas braukšanu un tad tā pussmīnēdami paskatījās uz Anneli. Varbūt, varbūt!

Cerības sāka pieņemt jau pavisam īstenības veidu, kad atbrauca lakatu Simkus, kā arvien saceldams kājas visu māju. Kad viņš skraidīdams un šņakdams sauca savu: "sanak, sanak, sanak pie skaistiem lakatem, sircēm, katunem, spilvēnu drēbēm!" meitas un sievas nāca no visiem kaktiem, no kletīm un dārziem, jo bij vasaras sākums un liela vajadzība pēc vieglam vasaras jakām un lakatiem. Simkus klāja vaļa savu precī, svaidīja lakatus un drēbjt gabelus no vieniem saniem uz otriem, slavēdams un lielīdams, bet svešam rokām neļaudams tām pieskarties. Arī Anneles māte stāvēja klat, ~~xx~~ skatījās un pētīja, acīm redzot ko pirkt kārodama.

"Nu ko jūs grib? Priekš kā jums vajag?" Simkus tai isi noprasiņa.

"Tur tai meitenei vajaga. Javed Jelgava rādīt un tad jāduj jaunas kleites," māte, pa pusei pret Simku, pa pusei pret citām sievietēm pagriezusies, teica.

Prieka trīsas noskrāja Annelei līdz kāju pirkstiem. Tā tad tomēr vedīs uz Jelgavu! Un pirks vēl jaunu kleiti! Ai, māte, māte, cik viņa laba! Tādu laimi ne sapņos nevarēja iedomāties. Ne, pie kleites gan meitene nebij kavējusēs ne ar pušplēstu domu.

Saldi bij vēl dzirdēt, ka arī citas sievas piekrita šādam mātes domam. Protams, protams! -Nevarot jau bērnu sautēt nost tik karstā laikā ar vadmālas munciņi. Pilsētā jau tā esot karstāks, neka uz laukiem. Katrai vietai vajagot savas piemērotas drēbes.

Simkus, izraudzījis savu preci, izvilka kādu gabalu un uzmeta to lielmanīgi virspusē.

Te šam esot tāda manža kā eļa. Labāku priekš tāda skuķa nevarot vairs atrast ne Žagarē, ne Dobeļē.

Ak tū nejaukais Simkus, viebās Annele! To viņš tikai kaitinādams bij izrāvis. Tāda drēbe jau tik derēja vecai Anai, vai Kaminskenei, kad tai atkal uznāca kāre gulēt pelnos un lādēt.

Drēbe bij tumsī ? , kā apsubējis katla dibens ar sīkiem melnien un brūnganiem lasumiņiem, netika ne paskatīties! Bet Simkus viņu šķobīja un plātīja gan pret gaismu, gan pret ēku, gan pielaiķodams to sev, gan Annelei, kuŗa ar Ignumu rāvās no tās nost un slēpās, kā pazust gribēdama.

Simkus lielīja. Meitene varēšot ar šādu drēbi iet gan godos, gan mājās, gan tirgos, gan baznīcā; viņa valkāšot to, kāju pieminusi, desmit gadu uz vienu pusi un desmit uz otru, ja, pat līdz mītšanas dienai to nevarēšot noplēst, ja tik vien pietaūpīšot. Un pie visiem šiem lielājiem labumiem viņš to atdočot par pusvelti, jo tik vēl esot šam atlikušās kā tās pāra oļektis, taisni kā likts priekš tāda kaķēna, kā šī mērga.

Ar izbailēm meitene vēroja, ka māte ne tik vien klausījās uz Simkus vārdošanu, bet arī pate pārbaudīja drēbi staipīdama to un bērzēdama un, kā rādījās, par labu atrādama. Tāpat arī citas sievas vienbalsīgi atzina, ka drēbe esot priekš tāda bērna labu labā: ne tā balojot, ne pieņemot putekļus, ne arī esot uz tās kāds traips saredzams. Tikai Karlīne, tikko pienākuse, paraustīja plecus un skaļi teica: "Kur nu bērnam tādu drēbi! Tas jau īstais miroņa auts." Par to Simkus neganti noskaitās un zvērodams un acis bolidams sodījās: lai tāda meita šie vis tādus ^{niekus} ~~izkus~~ nepļukšot, visas lielas saimnieces saviem bērniem tādu drēbi par labu atradušas un sapirkušas un tad tā būšot vēl par sliktu "priks viņe dumje kalpe skuķe."

Visiem spēkiem Annele centās iespaidot māti nepirkt tak šo nejaūko kleiti, gan to pie drēbēm raustīdama, gan ar pirkstu rādīdama, kas plēta savas acis laukā no Simkus preces kā rozā, zaļas, dzeltēnas, sarkanās blāzmiņas. Bet viss velti. Dzeltenais bij par gaišu, rozā par šķidru, sarkanais par vargu. Ne, ne, tā pate drēbīte bij laba, tā vienīga bij laba. Un māte to nopirka.

"Neko darīt, meitene, tāds tavs liktenis!" smējās Karlīne.

Meitene vairs neko neskatījās. Dziļi noskumuse nolīda prom. Kāpēc viņas liktenis nebij gaiši rozā, zaļais, dzeltenais vai sarkanais, bet šis nosmūlētais katla dibens. Tas vermēļu piliens saldajā cerību piepildīšanās kausā.

Svētdiena, nolenta Jelgavas braucienam, nāca arvien tuvāk. Annele domāja un gudroja, ko labu viņa Liziņai varētu aizvest kukuļam. Krūzīti saldu zemeņu, pušķīti pirmo naktsvijoliņu. Visa sestdienas pēcpusdienā pagāja meklējot šīs retas mantas. Par kleiti viņa bij galīgi piemirsuse.

Svētdienas ritu bij jāizbrauc pirms saules lēkta. Miega vēl gluži norei-

bušu meiteni sagārba, iesēdināja ratos, kur tā snauda tālāk. Melnā kroga drausmīgajās lejās viņa galīgi atmodas, jo asi iedūra acīs pirmais saules stars.

Aha! Tā bij lielā laupītāju leja!

Zibenīgi viņa šūdija skatus vienpus ceļa, otrpus, vai neizlīdis no biežokņa kāds no tiem laupītājiem, par kuriem tik daudz stāstīja teikas, bet tikai putni čivināja un dziedāja; kaut kur dziļi ~~urāz~~ sika tērcīte. Laikam arī laupītājiem traki nāca miegs tik jaukā svētdienas ritā un braucēji nemanīti varēja pašmukt viņiem laimīgi garām. Kalnā uzbraucot nobeidzas mežs. Klaji, līdzeni lauki, lepnas, sarkanjuntotas mājas, lielas muižas staltiem vārtiem, zaļiem, stāvmūru nolīdzinātiem, augošiem žogiem, pāri kupliem koku krūmiem, plivinājās karogi. Lepnas, lepnas! Tā viņas iegāja Anneles skatā. Bet tās tik vēl bij muižas, un kur nu vēl pilsēta! Kāda gan tā izskatīsies! Annelei iešāvās prātā dziesma: "Jeruzaleme, augstā pilsēta! Vai Jelgava ir tāda kā Jeruzaleme? Un vai Jeruzaleme tāda kā Jelgava?"

Kad nāca līdzeni lauki un atkal lauki, no jauna uzmācās snaudiens.

Rati rībēja dar-dar-dar-dar!

Annele brauca uz Jeruzalemi. Stāva kā siena pacēlās augstā pilsēta. Ceļš palika tik tievs, kā dziedziņš. Kā nu tik te uz šāda ceļa varēs noturēties! Pa vienu pusi, vai otru vajadzēja nogāzties bezdibēnā. Bet kur viņš bij tas bezdibēns? Rati briesmīgi klaudzēja. Stuk-stuk-stuk! viņi .

Jeruzalemes ļaudis izskrēja nikni laukā: Kas tur tā tik briesmīgi klaudz? Kas tur tā tik sāpīgi uzmodina no miega?

"Skaties nu Svēti!" Annele izdzirda mātes balsi un platajās acīs iestājās upes braslis, kurā tie nupat bij pārbraukuši. Tēvs piegriezta zirgu zem

kokiem ēnā, uzkāra kaklā suzū tarbiņu. Lai nu braucējas izkāpjot attirpināt kājas, laipni vēlēja.

Spērdama pirmo soli pie zemes, meitene paklupa par kaut ko garu. Kas tas bij? Aplaida skatu gar savu augumu.

"Sargies! Pacel jauno svārciņu, ka nenomin un nesaplēš," māte bārās.

Ai ja! Annelei bij mugura jaunā kleite! Gara līdz zemei, platu azšuvu tā valstījas pie katra soļa pa kājām kā pienēkli, piedurknes sniedzas līdz nagu galiem.

"Drusku pagāra ir," māte teica, acīm Anneles uzvalku mērodama. "Kā jau bez mēra šūta. Vakar vakarā vēl tikai atnesa. Es jau nu gan šuvējai teicu, lai uzlaiž uzauguma tiesu, bet viņai padevies vēl bagātīgāki. Nu, pēc trim, četriem gadiem būs taisni laikā," viņa sevi mierināja, apņēma meitenes svārku visapkārt uz augšu, piekodinādama to saturēt cieti, un ^{nelaist} ~~nelīst~~ vairs to pie zemes.

Paskatījusēs uz rōkām, meitene ieraudzīja, ka naktsvijoliņu pušķītis bij nolaidis galviņas. Ko nu aizvedīs Liziņai?

"Atžirgs, atžirgs," mierināja māte, "ieliksim Svētē."

Viņa iesprauda puķes krastmalā starp akmentiņiem.

"Bet Svēte ir pavisam sekla," brīnījās meitene, jo bij to iedomājusēs kā pasakaini plašu, krāšņu straumi.

"Nav vis sekla. Mēs tik nogriezāties no ceļa un braucām par braslu, tādēļ, ka tēvs gribēja pēdzirdīt un pēdīnāt zirgu. Bet ceļa vietā, kur tagad uztaisīts tilts, ir tāds dziļums, ka agrāki daudzreiz slikuši tur ir lopi, ir cilvēki."

Ģalodāmi, saules mirdzināti, sīkvilniši locījas caur akmentiņiem, zivti-

ņas šaudījās, Annele lēkāja tam pari.

"Svēte, Svēti, kadēļ tevi sauc Svēti?" viņa jautāja upei.

"Un vai es neesu svēta?" atbildēja mirdzošā čala, rasas pielijušie krāšņie krasti. "Vai tev no manis nepaliek tik svēts un priecīgs prāts?"

"Ja, paliek gan," Annele domāja, noskatījusēs krastos, bet Tērvete ir tāda pat. Un Skujene ar."

"Nu, mīļā, vai tad tu mani nepazīsti? Es jau esu tā pate Skujene, tā pate Tērvete. Arvienu veca paziņa, tikai jaunas mājas," atjokoja Svēte un steigšus urdzēja tālāk.

"Vai tas varētu būt?" Annele prātoja. Nevarēja izprātot, kad jau māte sauca. Puķes bij atdzērušās, zirdziņš paēdis, tēvs steidzināja braukt tālāk.

Pēc neilgas braukšanas tēvs pacēla pātagas kātu un rādīja tālumā. Lūk, Jelgava nāk nākdama!

Tirpinošas dzirkstelītes izskrēja Annelei caur krātīm. Jelgava! Kur viņa ir tā Jelgava? Viņa skatījās augstumā. Tur neka nebij. Viņa skatījās zemumā. No pelēkas miglas auga laukā neredzēti jumti un torņi, bet mirdzēt nemirdzēja nemaz. Ne, tāda kā Jeruzaleme laikam gan nebūs tā Jelgava.

Uzbrauca uz akmeņu ielas. Rati dārdēja, kā braucot pari Svētes braslam. Gar abām pusēm cēlās pelēkas mājas ar maziem pelēkiem, apputējušiem dārziņiem.

"Kas tas par mājām?"

Jelgavas mājas.

Atkal dažus soļus tālāk.

"Kas tas par mājām?"

"Jelgavas mājas."

"Bet kā viņas sauc?"

"Jelgavas mājas."

"Kas tas par vīru, kas mums nāk pretī?"

"Jelgavas vīrs."

"Un tie citi tur?"

"Jelgavas ļaudis."

"Kāpēc viņi nesaka labritu?"

"Viņi mūs nepazīst. Jelgavā tikai labritu dod pazīstamiem. Kur tik daudz ļaudīm var spēt dot labritu!"

"Bet mēs tak neesam daudz!"

"Viņu ir daudz."

Annele purināja galvu. Viņai likās, ka nemaz tik daudz nebūtu.

"Tagad jau vēl agris. Kungi visi gul. Pagaidi, kad celsies kungi, tad būs visas ielas pilnas. Un neprasi nu tik daudz, Skaties pate!"

Kā nu Annele neskatīsies! Jelgava mācās virsū pa acīm, ausīm, nāsīm, pa visam porām. Mājas jau stāvēja cieši viena pie otras, pa retumis starpā koks, vēl retāki dārzs ar augstu žogu, neviens neredzēja, kas tur iekšā, daudzi logi vēl bij aizslēgti, citi plati vaļā, sniegbaltiem aizkariem. Pa vienu logu skaļi pogāja kāds putnis, pa kādu citu izkāras galva baltā naktsmicē, vēroja ielu uz vienu pusi, uz otru, nikni paskatījās un pakratīja roku uz braucējiem, kas lēni un skaļi ratatināja pa kluso bruģi, itkā vienu akmeni pret otru dauzīdami, tad galva ierāvās iekšā, aizsita logu. Suņi skrēja pretī, paceltiem purniem, itkā kāpjošo sauli ostīdami, bet neviens nerēja. No maju rindas izlēca zelta kringēlis pie garas karts, otru pus ielas, pie tādas pašas karts šūpojas varens zobaks, droši vien tam sep-

tiņjūdžu gājējam nomucis. Tad atkal zelta kringēlis. Tad daždažādas bil-
des: Uz vienas vīrs baltā skotelē un zilās biksēs atgāzis otru vīru krēs-
lā un ieziepējis tam bārdu skuva nost putas, uz otras - skroderis vienam
kungam ņēma mēru, bet citi, melnās spožās gardībēnēs, zaļiem un sarkaniem
ļipainiem svārkjiem, baltām vestēm un baltiem cimdiem, rokās smalkus spie-
ķišus vicinādami, stāvēja mēra ņēmējam apkārt un tā kā uz kādu lielu bri-
numu skatījās. Vēl uz kādas citas bildes briesmīgs sarkani tuklis vīrs,
baltā skotelē, atvēzējies grasījās ar platu cirvi pāršķelt galvu lielam
vērsim. Tas gaidīja, uz visam četrām atspīrinājies, ragus iecirtis, bet
turpat otrs vērsis jau bij beigts un asinis tam plūda strauvēn no kakla.

"Vai, māt!" Annele nobijusēs iekliedzas un satvēra mātes roku, paslēpa
seju. Viņa vairs negribēja skatīties.

"Tādi briesmīgi vīri!"

"Ko tu baidies," drošināja māte. "Tās jau tikai izkārtnes, lai pilsēt-
nieki zin, kur var sabūt gaļu, kur maizi, kur likt taisīt drēbes un zāba-
kus, vai nodzīt bārdu. No tiem nav ko baidīties!"

Viņi nu iebrauca lielā, četrstūrīnā, akmeņiem bruģētā sētā. Kads vīrs
zilā skotelē un slotu rokā pienāca tiem klāt. Izskatījās laipnis un pazi-
stams. Tēvs nodeva viņam zirgu un viņš apsoliņās to pabarot, padzirdīt un
visādi par to rūpēties; lai esot gluži bez bēdu un ejot tik savas darīša-
nās.

Māte izcēla sainišus, kas bij atvesti Līziņai. No viena izņēma svai-
gas karašas, izdalīja pa viensai tēvam, Annelei un arī Jelgavas vīram. Tas
tūlīt, mazus gabaliņus lauzīdams, sāka to gāršīgi kost, pie tam lielīdams,
cik maizīte mīksta un garda, ilgi tādu neesot ēdis.

Ēda, turpat draudzīgi uz ratiem sēdējami. Tikai Annelei nekā lāga negribējās. Jelgavas garša nelāgoja. Varbūt bērns esot izslāpis, ieminējās Jelgavas vīrs, aizskrēja un atnesa krūzu ūdeņa. Visi padzērās tencinādami. Ūdens bij garšīgs un Jelgavas vīrs, jauks un izpalīdzīgs, ceļa ļaudis vēl pa vārtiem izvadīdams un isāko ceļu uz Liziņu ieteikdams.

Sainīšiem apkrauvušies visi trīs nu gāja apmeklēt Liziņu. Annele tāpat vēl, ar vienu roku saturēdama apsprausto bruncīti, otrā žņaudzīdama savu naktsvijolu pušķīti. Piepeži liela augstumā nodunēja vārenas skaņas, atraudamas viņas galvu bijība un izbrīna atpakaļ. Turpat stāvēja milzīga ēka ar nesaredzamu torņa galu. Dun-dun-dun! skaņas dūcināja, dziedāja, tricināja gaisu, kas likās kā piedzēries viss grīļojamies un drebam, itkā apšu koks vēja.

"Vai tā ir baznīca?" meitene jautāja kā nesapratnē.

"Annas baznīca. Kā tad." māte paskaidroja.

"Vai, kāda liela, liela, liela!"

"Ja, tajā var iebāzt trīs tādas, kā mūsu."

Annele gāja klusa. Viņai bij ko darīt. Blakus dzimtenes baznīciņai vajadzēja novietot lielo Annas baznīcu ar visiem torņiem un pulksteņiem.

Zaļa iela! Tas izklausījās jauki! Ta bij gan gluži tikpat pelēka, kā citas ielas, bet viņa bij māja, kur dzīvoja Liziņa. Kad viņi numurus skaitīdami, to māju bij atraduši, tēvs apskatījās to no viena mūra līdz otram, no apakšas līdz augšai; pārgāja otrpus ielas un tāpat ilgi apskatīja un vēroja, itkā logus un durvis skaitīdams. Pēc tik pamatīgas apskatīšanas pārnāca pāri, atvēra droši durvis un nu tie kāpa lēnām, viens aiz otra, pa čīkstošām koka trepēm uz augšu. Trepju galā bij trijas durvis uz dažādām

pusēm. Tās atstāja neapskatītas un kāpa vēl vienu trepi augstāk. Tur bij vairs tikai vienas durvis. Tēvs nu nolika sainīšus, izņēma lakatiņu, noslaucīja pieri un seju, saglauda matus, apraustīja svārkus visapkārt gludus un tad lēni, ar vienu pirkstu, piekļāvēja. Neviens neatvēra. Čukstoša balsī māte teica, lai tak jel kļāvējot diktāk. Kad arī otrs kļāvējiens palika bez panākumiem, māte piegāja apņēmīgi droša un piesita durvīm ar dāri. Ja, tālīt, kaut kur no iekšas dimdēja skrejoši soļi, durvis ātri atvēras, durvis stāvēja Līziņa. Iekliedzās, sasita rokas, apkampa māti, nobūcoja tēvam roku, pacēla Anneli, pieglauda cieši, cieši viņas vaigu pie seva. Ja, nu gan še bij Līziņa!

"To prieku, to negaidītu prieku! Un arī mazā līdz! Nu, nākat, nākat!" Līziņa aicināja, noņēma tēvam visus sainīšus, itkā nu tie būtu diezciņi grūti nesami, citu padusē, citu rokās slēpdama, žigli tecēja caur divām patumšām, visādām lietām piekļautām istabām un ieveda kādā gaišākā telpā. Te bij plīts, liels balts galds, visādi trauki uz plauktiem. Pie galda sēdēja iesirma madama, melnā kleitē un melnā aubītē un no baltas krāzītes kaut ko dzēra. Līziņa pateica kādus vārdus vāciski, madama piecēlās, apsveicinājās ar tēvu un māti, paglaudīja Anneli: Lai augot liela un esot tikpat šakla un izveicīga, kā lielā masa. Uzsita Līziņai uz pleca, itkā parādīdama to tēvam un mātēi: "Gutes Kind, gutes Kind. Ven lab bērni!"

Māte iztina savu kukuli: Pudeli salda krējuma un bļodiņu sviesta. Madama laipni pieņēma, tencināja un jautāja savā jocīgajā mēlē: "Kafiju jūs takš esat jau padzēruši, nicht wahr?"

"Kā tad," māte pasteidzās atbildēt, "padzērām jau iebraucamā vietā."

"Jocīgi," Annele domāja, "aukstu ūdeni, ko dzer iebraucama vieta, Jelgavā sauc par kafiju?"

Liziņa nedeļa viesiem miera šē ilgāki kavēties. Lai nu nākot augšā pie viņas.

Vēl pa vienām durvītiņām, pa īsu, šauru trepīti un tad bij nama augšienā zem paša jumta, kas itkā kūpēja tagad no saules stariem. Tur bij tīri izmēsts un uzposts stūrītis, pie dziedra uzkārtas un ar baltu palagu aptītas Liziņas drēbes, galda vietā kāda veca kaste ar divieli pārklata, uz tā skārda bundžiņā pušķītis lauku puķiņu.

Nu tikai Annele atcerējās savu zemeņu un naktsvijolu. Vai, kādas tās bij sakratītas, bet puķes novītušas! Kaunīgi pasniedza māšai. Bet Liziņa priecājās kā saulīte, sirsnīgi nomatēja meiteni par ? balvam. Zemeses šai esot pavisam neredzēts gardums un puķes viņa tā protot atdzīvināt, ka vēlveselu nedēļu būšot par tām ko priecāties.

Arvienu runādama viņa iegāja dziļāk bēniņos, iznesa kādu vecu krēslu, pāris malkas ~~klucīšu~~ klucīšu, kur viesiem atsēsties.

Māte bažīgi skatījās bēniņu dziļumos:

"Nakti tu taču te neguli?"

"Ne, nakti guļu pie madamas. Viņai, apakšā, bail vienai."

"Es jau tā domāju," māte apmierinājās. "Šīte jau īstens žurku mitekklis."

"Nav tik traki," Liziņa smējās, "ja viņas gudras, es arī esu gudra, tā ~~xxx~~ protu savas mantas nobēdzināt, ka viņas nevar tām pietikt, lai vai zobus lauž laužā."

No spožajām acīm varēja redzēt, ka Liziņa ar prieku prot karot ar žurkām.

Māte nu gribēja zināt, kā Līziņa sadzīvojojot ar madamu. Madama bij tā patē, pie kuŗas mācījusēs sava laikā Aķu krustmāte, un kuŗa to bij arī ieteikuse priekš Līziņas kā labu cilvēku un krietnu sava darba pratēju.

Līziņa teica, ka varot iztikt labi. Madama gan esot dažreiz jocīga - iesmējās un aprāva - ja, bet iztikt varot. Darba jau ļoti daudz. Starp madamas kundēm esot arī dažas iedomīgas baroneses un konteses un dažreiz darbu vajagot tā steigt, ka jāņemot ir nakts palīga, vai pat svētdiena. Sevišķi tas esot neizdevīgi, ka viņa vakaros nevarot vis aiziet un tad būt brīva, kā citas mācekles, kas nedzīvojojot pie madamas. Bet sliktumam esot arī savs labums. Viņa mācoties divkārt tik ātri un divkārt vairāk, nekā citas. Tā dabonot darīt ne tik vien visus smalkos darbus, bet madama viņu arī raidot pie ievērojamām pasūtītājam mājās uzlaikot, palaižoties pilnīgi uz viņas aizrādījumiem un gāršu. Kur viņa reiz bijuse, pasūtītājas pašas lūdzot madamu, lai laižot tik to zeltbrūno meiteni pie uzlaikošanas, ar te varot būt pilnīgi mierā.

"Un tev nemaz nav bail uzņemties tādu atbildību," bažījās māte, "ja nu kādreiz ko samaitā. Tu jau vēl esi tīrais bērns."

"Līdz šim arvien izgājis labi. Paldievs Dievam! Es katrai dāmā izdomāju kaut ko tādu, kas tikai viņai vienai piestāv un neviena cita tai nevar taisīt pakal. Tas visām patīk. Un man arī tur savi labumi. Es varu biežāk izskriet pa lauku, redzēt citas mājas un citus ļaudis un kaut ko arī nopelnīt!"

So teikuse, viņa sasita plaukstas, itkā kādu sevišķu pārsteigumu pausdama, pieskrēja pie savas lādītes un izņēmusē no tās mazu, krāsainu drēbes maisiņu, pažvadzināja: tajā džinkstēja sudrabiņi.

"Lūk, meiten, gribi? Par to es tev šodien nopirīšu visu Jelgavu," lieli-
gi teica Annelei.

Māte smējas, arī tēvs pasmaidīja, sacīdams:

"Te nu bij. Un es krāju, krāju, lai tev kādu grasīti varētu atvest.

"Man nevajag. Taupi tik dēlam. Ja, tēvs, māte, zēnu gan Jums vajaga
laist augstākas skolas. Par to es jums gulēšu ausis dienu un nakti. Un tā-
pat arī šo mazo," Līziņa tagad teica, palikuse pavisam nopietna.

"Ja, bērns, vai tad mēs būtu pretī," tēvs tāpat nopietni atrunājās, "bet
tu jau zini to mūsu rocību. Jelgavas skolas! Kur to lai nabaga rokpelnis ie-
spēj!"

"Nesaki neko, nāks laiks, nāks padoms," Līziņa pašāvīgi pacēla galvu. ~~bet~~
"Bet nū iesim. Ko mēs te pa iekšu ? , kad diena tik jauka.- Nao šu,
meiten!"

Paķēra Anneli pie padusēm un pacēla pie jumta lodziņa. Ai to jumtu, jumtu,
to mežu sarkano jumtu! Viens pie otra, viena aiz otra! Pastarpām pa kokam.
Šur un tur pa augstam tornim. Bet tālumā varena balta ēka, koku kuplumā, ka
zaļos mākoņos. Ka zila lente locījas apkārt liela, liela upe.

"Galva nereiBST?"

"Ne."

"Patik?"

"O, ja!"

"Tur ir pils."

"Un tā platā, zila?"

"Lielupe!"

"Tagad mēs iesim turp. Uz pili un pilsdārzu. Tikai mazlietiņ pagaidiet."

Liziņa pazuda aiz sava drēbju aizkara. Pēc isa brītiņa iznāca balta kleitīņa, zaļām apšuvām, zaļu cepurīti galvā. Visi parsteigti saskatījās. Tik skaista bij Liziņa, kā kāda augstmaniete.

"Bērns, bērns, kur tu varēji sev uztaisīt tik dārgu un skaistu kleiti!"

"Tā ir lētākā drēbe, ko varēju dabūt, mamūcīt. Tas dārgums tikai manos pirkstos. Pate izšuvu, pate uzšuvu. Arī cepurīti pate uzspraudu."

Tēvs noskatījās, pagrozīja galvu, nopūtās.

"Ja, meit, tebe nu, vai tev pašai arī nebūtu derējušas tās augstās skolas?"

"Ko nu par mani runāt!"

Madama sēdēja pie galda un lasīja. "Wart!" uzsauca Liziņai. Apgrozīja to, noskatījās no galvas līdz kājām. "Hübsch, sehr hübsch! Nu, ko jūs sak? Vai jūsu meita nav kā maza freilenīte? - Bet kā tad tā, Lieschen? Ohne Sonnenschirm? Pagaid!"

Madama nozuda istabu tumsumā un drīz atgriezās ar mazu, baltu, kruzulainu saulesargu.

"Tas no manu brūtes laiku," viņa teica, "Bet man nav žēl. Sie ist gar zu hübsch, tā jūsu Mädel. Viņa ir pa daudz smuka."

Iela bij jau saules piesiluse. Tveicīgi elpoja akmeņu bruģis, mājas gar malām. Daudz ļaužu steidzās šurp un turp. Visi likās krašņi gērbti. Damas baltas, zilas, sarkanas, apakšā kuplas kā riteņi, mākonāni vieglas mazas cepurītes uz augsti saceltiem matiem. Saules sargi šūpojās pari galvām kā daudzkrāsainas puķes. Kungi maisījās pa pulku raibas zīda un samta vestēs, spožās gardibenēs, vai baltās salmenēs.

"Laid nu vaļā tu ar savu muncīti," mātē piegrāda Annelei paklusu, baidīda-

mās būt skaļa, itka baznīcā iegājuse.

Meitene tālīt paklausīja, bet nu gāja un pinās, gāja un pinās; bij grūti tikt lielājiem līdz, jo nevarēja jau skatīties uz kājam, Jelgava bij vēl jāuzņem ar acīm, ausīm un arī ar muti.

Uz trotuāra stāvēja sarunājoties divi palieli skuķi isās rozā kleitīņās un vēl kāds puika, biksītes arī kā uz lēkšanu. Tiem bij jāiet apkārt ar likumu, jo viņi ceļa negrieza. Ieraudzījis Anneli, mazākais skuķis piegrūda otram: "Sieh dies Göhr!"

"Echtes Bauerngöhr!" ^{puika} laida vaļā arī savu ~~puiku~~

Un visi trīs skaļi iesmējās.

Annele sastinga. Tur bij atkal tas vārds, kas viņu vienreiz bij tik ļoti nobiedējis.

"Atkal viņi mani sauc par gēru, dzirdi!" viņa sūdzējās.

"Kas ir? Kas tevī sauc?" Liziņa ātri jautāja un paskatījās uz vācbērniem. Sekojot svešo meiteņu izsmejošiem skatiem, mērīja Anneli no galvas līdz kājam.

"Māt, māt, kā jūs to bērnu esat sagērbuši! Tajā kleitē jau viņa pa pieciem gadiem nevar ieaukt. Tad jau ar nav nekāds brīnums, ka ļaudis smejas. Ne, tā viņa nevar iet. Pagaidat šo, kamēr mēs iesim sekārtot apģērbu."

Uz ātru roku paņēma meiteni un gāja atpakaļ namā. Un kamēr zem Liziņas pirkstiem spraužot, mērojot un šujot nelāgais tērps kā uz burvja majienu pieņēma cītu veidu, Annele sēdēja klusu un asaras viņai bira. Kādēļ viņa bij nosaukta tādā pašā vārdā, ka toreiz no tās vācietes, kad gāja uz muižu, zilos brīnumus skatīties? Kas tas bij par vārdu? Kāpēc viņš tā spēja? Un kādēļ viņu vien tā nosauca? Vai viņa bij tik slikta, muļķīga, neglīta? Kā-

pēc, kāpēc? Viņa jutās dziļi aizvainota un pazemota.

"Ko tu raudi?" Līziņa, nu tik ievērojusi meitenes šņukstus, ātri uzprāsa. Bet atbildes nedabāja.

"Vai tās vācu skuķes dēļ? Nu tas tik vēl trūka. Par tādu raudat! Ja tu katru iesi klausīties, kas ceļmalā ierunājas, kur tad tu tiksi? Ja tev ir skaidra sirds, tad tu nebaidies ne no viena."

"Skaidra sirds - ja - skaidra sirds, bet - bet viņa mani sauc par gēru".

"Nu lai viņa sauc! Klausīsies, ko viņa sauc! Jelgavas skuķiem lielas mutes."

"Bet vai tas ir kāds slikts vārds?" Annele neatlaidās.

"Kas tas nu par sliktu! Viņa pate ir tāds gērs. Ka dzeguze viņa izkūkoja pate savu vārdu. Bet nu iesim. Nu neviens vairs tevis nesmesies."

Annele stingri uzmanīja katru pretinācēju, bet tiešām neviens vairs to neievēroja. Lieli un mazi, veci un jauni, ja uz viņu pusi skatījās, tad tikai uz Līziņu. Paldievs Dievam!

Viņi pārgāja dziļu, tumšu upi, iegāja skaistā dārzā grantētiem ceļiem, lieliem ziedošiem krāniem, un tad tā otra lielā, vareni plūstošā upe. Ja, tā nu bij tā Lielupe! Tad balta pils, itkā zirgiem apkārt skrejama, logu rindām kā kreļu virknēm greznota! Apgāja apkārt laģu laģiem, izskatīja un apbrīnoja, tad nosēdās pie Lielupes, uz sola, un izrunājās par Jelgavas Lielumu un krāšņumu. Kad vēl varētu tikt ķeizara istabās un zālēs, kuŗu pili vesalu divdesmit, vai vairāk, tad tik būtu ko ieplēst acis! Bet tur retumis laida iekšā ļaudis. Arī Līziņa vēl tur nebij bijuse.

"Bet ko tas viss līdz," Līziņa nobeidza savu stāstīšanu par Jelgavu, "nav jau lauki. Un kad tā visu dienu nosēdējies taīs tumšajās istabās sienās, tā

gribas lauku, tā gribas lauku, kā iztvikušajam ūdens."

Un visi smaidī bij nodzisuši no viņas sejas.

"Ko lai dara, meit. Kur darbs liek, tur jābūt. Darbs neprasa, vai tev pašam ir labi, vai slikti, vai tev patīk vai nepatīk. Nevienam jau mums nav viegli." Un tēvs uzlika savu roku uz Līziņas roku un sirsnīgi viņu uzskatīja.

"Bet tad es jums to atkal saku, tēvs, un nebeigšu sacīt: zēnu vajaga laist augstākas skolas. Lai viņam vieglāki, nekā man. Es arī pelnišu un pelīdzēšu, cik spēšu. Bet pēc tam mēs visi, kopējiem spēkiem, skolosim mazo."

"Ko nu, ko nu meit, es jau zinu, tev vīra dūša," tēvs smaidīdams apskāva Līziņas roku silti un cieši. Annele pielīpa viņai otra pusē kā dadzītis. Ta visi četri sēdēja un runāja, kamēr saule jau sen bij pāri dienvidiem un tēvs sāka vedināties. Esot laikus jāizbrauc, lai varot ar gaismu vēl tikt mājā, jo rīt sakās siena pļauja. Nu Līziņa kā aizkavējusēs atminējās, ko visu tā vēl gribējuse nopirkt Annelei, ko visu vēl izrādīt. Bet meitenei nekas vairs tads nelīda acīs, kas modinātu viņas iekāri. Viņa bij pilna no Jelgavas un vairāk nekā negribēja. Kājas bij smagas, akmeņu piekusušas, grauza. Kurpes, no Laukmaļu māsiņas aizņemtas Jelgavas braucienam, par platu un par īsu. Viņa gāja klibodama.

Māte palika nepacietīga.

"Posts vien ar tādu! Ņem nu vēl otrreiz līdz. Nevar ne no vietas. Sapurinies un nāc!" Izbāruse, pati to vēl krietni sapurināja. Bērns bij tuvu raudām.

"Rāmi, rāmi, gan būs viss labi," mierināja Līziņa, nosēdināja meiteni zālē, noāva kājas, izpurināja zeķes, izglāudīja iegulušās krokas un kad nu

tās apava - ja, nu varēja atkal iet. Bij pavisam labi.

Apskatīja vēl tirgu, kas, kā jau svētdienā, bij diezgan plāns, nopirka no zivju sievām reņģes un plekstes, no bulku sievām kringeļus un tad gāja taisni uz iebraucamo vietu, bet Liziņa pārskrēja mājas, apmainīt drēbes, jo dzīrās vēl pēc tam lielu gabalu pavadīt savus ciemiņus.

Sētas vīrs tāpat vēl staigāja kā uzraugs par lielo pagalmu, bet ar mūsu ļaudīm nebij vairs tik draudzīgs kā šorīt. Tur bij pajūgs ar diviem brangiem zirgiem, zaļi spīdīgiem ratiem un ādas sēdekli, ar to viņš tagad likās būt vairāk pazīstams.

Kad bij atnākuse Liziņa, visi atspirdzinājušies ar tirgū iepirktājiem kukuļiem un sētas puīša labo ūdeni, laiks bija braukt. Cauri pilsētai brauca soļiem, jo meitenām, sēdot priekšā uz rata dēļa, bij jāsarga mēle, lai nenocērtas, sitot ratiem bedraunajā akmeņu bruģī, bez tam visi pēc iespējas gribēja pavilkt garākus īsos šķiršanās britiņus. Kad mājas, atiedamas no ceļa, deva vietu kokiem un klajumam, māte bažīgi teica: "Nu jau tev būs laiks iet atpakaļ?"

"Ne, ne, vēl ilgi ne!" Liziņa atsaucās un sāka ātri runāt, par visādam dziļām lietām, kas bij aizmirsušās un nu steigšus vēl jāizrunā.

Nu gan ej atpakaļ. Man rūp, kad tu tik tālu brauc līdz," māte pēc kāda brīža atkal ierunājās.

"Es esu tagad tā nosēdējusēs, skriešu atpakaļ kā putnis. Kas tad tur ko bēdāties."

"Lai nu lai. Man tomēr rūp."

"Nu labi. Tad vēl tur līdz viņiem kokiem. Un tad tālāk vairs ne."

Pie tiem kokiem tēvs pieturēja. Beidzamais brīdis. Jāšķiras.

Bet vēl bij daudz kas jāizrunā, līdz beidzot tēvs teica: "Kāp nu laukā, bērns. Mums jau nu tagad ar jāskubinas."

Līziņa izkāpa, ardievojās ar visiem pa pirmo, pa otro, pa trešo lāgu, tad rati sāka kustēties. Viņa palika uz vietas. Ilgi viņu vēl redzēja Annele, pretī stāvēdama, kā tā stāvēja un māja, ar roku, tad ar mutautiņu, pagāja knaši uz Jelgavas pusi, atkal atskatījās, māja. Baltais lakatiņš plīvoja. Un tā arvien, līdz tā palika mazāka un mazāka, beidzot par knapi saredzamu punktu uz taisnās šosejas un tad nozuda acīm tik piepeži, kā nebijuse.

Braucējiem naca un smaržoja pretī birzes, druvas, āboliņa lauki paša pirmplaukā.

Bet Annelei sirdī smeldza dzelīgas žēlas. Kādēļ Līziņai vajadzēja iet atpakaļ apputējušā, akmenainā pilsētā. "Kur darbs liek, tur jābūt," bij sacījis tēvs. Vai darbs bij tik varens pavēlnieks, ka tam nevarēja pretoties? Vai arī Anneli paņems kadreiz savā varā? Tas domas vajadzēja izdomāt, bet nevarēja. Jo tuvāk vakaram, jo saldāk smaržoja lauki. Tikams gurdenums spieda acis ciet. Kad iebrauca bīstamajā Melnāja mežā, Annele bij jau cietī aizmigusi un kad atmodās, Annele bij savā vietīņā un laukā mirdzēja xx rīts. Nu bij pirmais skrējiens dārzā, uz lauku, līdz mežam. Vai viss vēl turpat, vai puķes tikpat spilgtas un putni tikpat skaļi? Ja, viss vēl bij savā vietā. Un tik brīnišķi zaigojošs, smaržojošs un skanēja kā vēl it nekad.